

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
КРИВОРІЗЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ ПЕДАГОГІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

*Теорія і практика
формування мовної особистості
в умовах сучасних технологій
навчання і виховання
в загальноосвітніх закладах
та вищій школі*

Збірник наукових праць

Випуск 1

Кривий Ріг
КДПУ
2008

Мовленнєвий етикет постав з живої мовної практики українського народу. Він є сукупністю мовних засобів, які регулюють поведінку людей у процесі мовлення.

Таким чином, фразеологія української мови репрезентує як вербальні, так і невербальні форм етикету спілкування (характер міміки, жестів, тон розмови, вміння підтримувати тему розмови, дотримання придатної для конкретної ситуації спілкування дистанції, хода, постава, погляд, використання етикетної атрибутики) [2, 25].

Стійкі етикетні вислови вербального характеру вживаються при зав'язуванні, підтримуванні, а також припиненні контакту між співрозмовниками. Фразеологія української мови у своєму арсеналі має стійкі вислови, що рекомендуються для використання в різних ситуаціях ввічливого контакту зі співбесідником: звертання, привітання, прощання, подяка, побажання, прохання, запрошення, поздоровлення, вибачення, запрягання тощо.

Культура поведінки, спілкування і мовлення в житті найчастіше виступають у єдності. Таким чином, талант кожного мовця полягає у вмінні:

- 1) вибрати доречну етикетну формулу залежно від ситуації спілкування;
- 2) врахувати специфіку адресата;
- 3) зважати на умови спілкування;
- 4) вибрати стиль спілкування;
- 5) проаналізувати характер невербальних етикетних ситуацій спілкування

Література

1. Ладыженская Т. А. Живое слово: Устная речь как средство и предмет обучения: Учеб. пособие по спецкурсу для студентов пед. ин-тов. — М.: Просвещение, 1986. — С. 26.
2. Бобчук О., Ігнатенко Е. Робота з фразеологізмами на уроках української мови // Поч. школа. — 2006. — № 4. — С. 11.
3. Сухомлинський В. О. Вибрані твори: В 5 т. — К.: Рад. школа, 1976. — Т. 2. — С. 10.

НАВЧАЛЬНИЙ ПОСІБНИК З ОСНОВ І МЕТОДИКИ ПОЧАТКОВОЇ МАТЕМАТИКИ

Б. Друзь

Початковий курс математики є складовою у системі неперервної математичної освіти, яка узгоджується з дошкільною освітою та курсом математики основної школи.

Вивчення математики створює широкі можливості для розвитку розумових здібностей молодших школярів: пам'яті, логічного і критичного

мислення, інтуїції, уваги, інформаційної культури, формування первинних умінь доказово міркувати і пояснювати свої дії, математизувати реальні ситуації. Навчання тісно пов'язане з формуванням мовленнєвої культури учнів. Досягнення повного свідомого засвоєння математичних знань неможливе без оволодіння потрібним для цього мовним матеріалом. Уроки математики збагачують учнів математичною термінологією, а також необхідним для її засвоєння словниковим запасом.

В освітній галузі «Математика» виділено такі *змістові лінії*: Властивості та відношення предметів. Лічба; Числа і дії над ними; Числові та буквені вирази; Рівність, нерівність. Рівняння; Геометричні фігури та їх властивості. Геометричні тіла; Величини та одиниці вимірювання величин.

Основою якісної освіти є *зміст*.

У конструюванні змісту початкової освіти утвердились принципи інтеграції змісту і варіативності програм і підручників.

Зокрема, передбачене більш повне використання предмета математики як науки (йдеться про внесення в задачний матеріал вправ на використання елементів теорії множин та поняття відношення, змінної, функції, методу координат, задачі комбінаторного та імовірнісного характеру, вправи на формування найпростіших топологічних уявлень, логічні задачі, цікаві вправи, пов'язані з ідеями інформатики та «обчислювальної машини», знайомство з округленням чисел, точністю вимірювання, просторовими формами тощо).

Особливо уважно слід віднестись до сформульованих у шкільній програмі з математики основних вимог до знань, умінь і навичок учнів на кінець четвертого року навчання. Саме ці вимоги повинні слугувати постійним орієнтиром для вчителя, допомогти йому правильно розставити акценти при розгляді різноманітних питань курсу, створюючи найкращі умови для свідомого і міцного засвоєння найбільш важливих із них.

Створені три томи посібника мають стати настільною книгою для вчителя: допоможе розширити і збагатити діапазон варіативності методичного забезпечення навчання математики залежно від обраного навчального плану, програми, підручника, типу учбового закладу (звичайна початкова школа, малокомплектна, гімназія, ліцей, фермерська школа, недільна, авторська), а головне – працюватиме на розвиток та реалізацію здібностей кожної дитини.

Структурно і за змістом матеріал книжки організовано не за якоюсь конкретною навчальною програмою (оскільки програма може змінювати-

ся), а за основними, наскрізними змістовими лініями початкової математики: лічба, нумерація і 4 арифметичні дії над цілими невід'ємними числами; розв'язування текстових задач; найпростіші уявлення про інформатику і лічильні машини; алгебраїчна пропедевтика і початкові геометричні уявлення; величини та їх вимірювання; елементи логічних знань; українська народна математика і метрологія.

Визначальним у методиці є *емоційно-смісловий підхід* до навчання молодших школярів математики. Основною формою навчального процесу має стати розумно організована під керівництвом учителя **самоосвіта учня**.

Вчитися – це означає вчити себе.

Потрібно самостійно та активно здобувати нові знання, усвідомлювати результати своїх дій, проявляючи максимум ініціативи, сумлінності.

Будь-хто, хто бажає навчитися чому-небудь, повинен досягти цього **власною діяльністю, власними силами, власним напруженням**.

Щодо оптимізації пошукової самостійності учнів важливим є синтез мислення, мовлення (слова) і дії на уроці. Це принципово нова методика. Вчителі і методисти переважно розробляють питання, як навчати учня математики, а треба: як змінити самого учня при навчанні математики.

До розділів посібника додаються історичні відомості з даного питання, термінологічний словник, добірка творчих вправ (власне математичних і методичних), література для поглибленого опанування матеріалу, довідкові таблиці, теми для рефератів та експериментальних досліджень.

Використано передовий педагогічний досвід класоводів України, останні дослідження з психології, методики математики. Розроблено з позицій особистісно орієнтованого та компетентнісного підходу в навчанні і вихованні, з урахуванням особливостей освітнього простору Болонського процесу.

Підсумовуючи, зазначимо, що математика – доступна всім, це випливає з самої природи предмета. А труднощі, які виникають у дітей, – результат недосконалості методичних прийомів навчання.

Справа не в тому, щоб знати багато, а в тому, щоб знайти найнеобхідніше. Треба прагнути зробити навчання математики не простішим, а зрозумілішим. «Важких наук немає. Є тільки важкий виклад ... Завдання педагогіки – зробити науку настільки зрозумілою, щоб її можна було засвоїти, тобто примусити її говорити простою звичайною мовою» (О.І. Герцен. «Минуле і думи»).